

El llenguatge

L'adverbialització (I)

Els adverbis són els mots que modifiquen el verb, l'adjectiu o un altre adverbí: indiquen, sobretot, circumstàncies de manera, de temps, de lloc i de quantitat, així com també expressen afirmació, negació, ordre i dubte. Això no vol dir que sempre es pugui aplicar a qualsevol terme adverbial cap d'aquestes etiquetes d'una manera categòrica, sense dubtes ni vacil·lacions: les idees són prou més complexes i riques de matisos que no els conceptes gramaticals i és així normal que aquests arribin a interferir-se i fer-se indistinguibles.

Com a termes adverbials fem servir no solament els adverbis pròpiament dits, és a dir, aquells mots que en les gramàtiques i els diccionaris trobem classificats amb la denominació d'adverbis, i les locucions adverbials, que són els conjunts de mots —com de bon grat, a la babalà o sense solta ni volta— catalogats també dins la mateixa categoria gramatical que els adverbis, i que són, en la majoria dels casos, creacions molt pròpies i característiques de cada llengua, sinó també una munió de frases, sovint de regular extensió, com són determinats grups nominals introduïts per una preposició, oracions de gerundi i fins i tot certes subordinades. Comparem: Ho fan de mal grat i Ho fan sense tenir-ne ganes, Tornarà aviat i Tornarà abans que no comencin les vacances.

En podríem concloure, doncs, que els recursos adverbials de la llengua són indefinits, és a dir, que no és possible de dreçar-ne un repertori exhaustiu. Però això no significa que tots siguin vàlids i admissibles. Dit altrament, la necessitat d'expressar una determinada circumstància de manera, de temps, etc, indueix algunes vegades a l'adverbialització de certs mots o expressions que no l'admeten o que exigeixen un tractament diferent del que hom hi opera.

L'afany d'obtenir formes adverbials emmena fins i tot a l'adverbialització de mots que ja són adverbis, dit més exactament, a la creació d'adverbis derivats a partir de formes ja adverbials: hem comentat ja més d'un cop «soisament» (pron. [lat «solzament»]), «sovintment» i «a l'ensems», usats indègudament per sols (o solament), sovint i ensems. Hi hauríem d'afegir «forçament», derivat innecessari i indègut de força, que ja és un adverbí, en una oració com Es un sistema que encara es fa servir «forçament», per ...encara es fa servir força.

Albert Jané